

Аналіз результатів експериментальної роботи з упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Луганськ)

Постановка наукової проблеми та її значення. Модернізація вищої фізкультурної освіти в Україні показує, що призначення інформаційно-освітнього простору характеризується тим, що потрібно створювати механізм забезпечення відповідного розвитку системи безперервної освіти майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційному суспільстві. Урахування умов інформаційно-освітнього простору відповідно до концептуальних засад розвитку інформаційного суспільства дає змогу забезпечити досягнення високої якості вищої фізкультурної освіти, а також підвищити конкурентоспроможність та професійну мобільність. Визначення теоретико-методологічних основ розробки педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору для нашого дослідження стало підставою стосовно організації експериментального впровадження педагогічної системи в контексті проведення педагогічного експерименту. Основним методом дослідження результатів упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору в практику університетської освіти був педагогічний експеримент.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Орієнтиром щодо застосування системного підходу в процесі аналізу результатів експериментальної роботи з упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору ми виокремили дисертації, у яких розглянуто системний підхід таких учених, як Т. Дмитренко, І. Каньковський А. Кудрявцев, Т. Лобанова, Ш. Магомедов, С. Омаров, В. Попов та ін. [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми «Теорія і методика застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і основ здоров'я в умовах неперервної освіти» (Державний реєстраційний номер – 0110U000756).

Завдання дослідження – проаналізувати результати експериментальної роботи з упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Розв'язуючи одне з основних завдань дослідження, на формуальному етапі впроваджено в практику професійної підготовки педагогічну систему професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору в три етапи. Метою першого було забезпечення майбутніх учителів фізичної культури системою знань стосовно проблем професійного розвитку в умовах інформаційно-освітнього простору й інформатизації освіти; вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання та застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. Другий етап передбачав озброєння теоретичною інформацією, практичними уміньми й навичками підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності із застосуванням комп'ютера під час проходження педагогічної (виробничої) практики. Також на цьому етапі зосереджено увагу на самостійній роботі майбутнього вчителя фізичної культури, яка виступає одним із головних складників освітнього процесу у вищій фізкультурній освіті. Третій етап передбачав вивчення вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання й застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури; впливу концептуальних засад розвитку інформаційного суспільства на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури.

У процесі реалізації теоретичних засад педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору на першому етапі виокремлено дисципліни, на яких ми частково реалізували ідеї нашого дослідження. Для більш детального ознайомлення розроблено та впроваджено в практику професійної підготовки два спецкурси: «Про-

фесійний розвиток особистості в інформаційно-освітньому просторі», «Інформатизація вищої фізкультурної освіти». Послідовне успішне засвоєння студентами нової інформації, яка подавалася на спецкурсах, відбувалося за рахунок використання особистісно орієнтованих технологій (діалогічні лекції, лекція-бесіда, лекція-дискусія, проблемна лекція) та особистісно орієнтованих тренінгових технологій (тренінг рефлексивності й особистісно зорієнтований тренінг). Доцільним на цьому етапі було створення сайту «Сучасний учитель фізичної культури: професійний розвиток і самореалізація в інформаційному суспільстві» з метою формування потреби в майбутніх учителів фізичної культури в переусвідомленні фахової підготовки відповідно до європейських і світових стандартів освіти. На другому етапі ми озброювали майбутніх учителів фізичної культури теоретичною інформацією, практичними вміннями та навичками до професійної діяльності із застосуванням комп'ютера під час проходження педагогічної (виробничої) практики, а також приділили увагу самостійній роботі, яка була одним із головних складових освітнього процесу у вищій фізкультурній освіті. У процесі дослідження ми встановили, що самостійна робота майбутнього вчителя фізичної культури виступає одним із головних складників навчального процесу у ВНЗ. На третьому етапі, під час реалізації визначених нами теоретичних положень вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання та застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури, упроваджено в практику професійної підготовки два спецкурси: «Комп'ютерні технології у професійній діяльності вчителя фізичної культури» й «Інформаційні технології в фізичній культурі». Успішне засвоєння студентами ідей нашого дослідження в процесі впровадження спецкурсів відбувалося за рахунок застосування активних та інтерактивних методів навчання («Круглий стіл», «Дебати», аналіз професійних ситуацій та діалогічні лекції, аналіз соціально-професійних ситуацій на уроці фізичної культури й у позанавчальній діяльності з урахуванням застосування інформаційних технологій).

Дослідно-експериментальна робота проводилася протягом 2009–2014 рр. У ній виділено три етапи – дослідно-пошуковий (2009–2010 рр.), діагностичний (2010–2011 рр.), експериментальний (2011–2014 рр.).

На дослідно-пошуковому етапі (2009–2010 рр.) ми вивчали вітчизняний і зарубіжний досвід стосовно розробленості досліджуваної проблеми професійного розвитку, вищої фізкультурної освіти та професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури; визначили підходи до побудови концепції педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору; розробили концепцію; сформулювали робочу гіпотезу; визначили об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження.

На діагностичному етапі (2010–2011 рр.) ми розробили програму дослідно-експериментальної роботи; визначили критерії, показники та рівні професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору; провели констатувальний етап педагогічного експерименту, систематизували отримані емпіричні дані; розробили методіку проведення формульованого етапу педагогічного експерименту.

На експериментальному етапі (2011–2014 рр.) здійснили експериментальну перевірку гіпотези дослідження; апробували розроблену педагогічну систему професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору; здійснили статистичну обробку експериментальних даних; систематизували наукові результати у вигляді монографії й докторської дисертації.

Результати зіставлення сформованості компетенцій у майбутнього вчителя фізичної культури відповідно до рівнів професійного розвитку подано в табл. 1.

Таблиця 1

Зіставлення сформованості компетенцій у майбутнього вчителя фізичної культури відповідно до рівнів професійного розвитку

№ з/п	Компетенції	Етапи експерименту	Студенти спеціальності «Фізичне виховання» (групи експерименту)	Рівні професійного розвитку, %		
				низький	середній	високий
1	Соціально-особистісні	Констатувальний	КГ	76,7	19,0	4,3
		Формувальний	КГ	76,3	19,0	4,7
		Констатувальний	ЕГ	75,6	19,2	5,2
		Формувальний	ЕГ	27,6	57,2	15,2

Закінчення таблиці 1

2	Інструментальні	Констатувальний	КГ	56,9	34,8	8,3
		Формувальний	КГ	56,6	34,8	8,6
		Констатувальний	ЕГ	68,4	24,2	7,4
		Формувальний	ЕГ	13,4	70,0	16,6
3	Загально-професійні особистісні	Констатувальний	КГ	61,7	25,5	12,8
		Формувальний	КГ	61,8	25,6	12,6
		Констатувальний	ЕГ	74,6	21,4	4,0
		Формувальний	ЕГ	14,6	65,4	24,0
4	Спеціалізовано-професійні	Констатувальний	КГ	67,9	26,8	5,3
		Формувальний	КГ	67,6	26,8	5,6
		Констатувальний	ЕГ	62,4	29,2	8,4
		Формувальний	ЕГ	23,4	55,0	21,6

Результати дослідно-експериментальної роботи з упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору за рівнями професійного розвитку подано в табл. 2.

Таблиця 2

Результати дослідно-експериментальної роботи з упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору за критеріями та рівнями професійного розвитку

№ з/п	Критерій	Етапи експерименту	Студенти спеціальності «Фізичне виховання» (групи експерименту)	Рівні професійного розвитку, %		
				низький	середній	високий
1	Професійна майстерність	Констатувальний	КГ	70,6	23,4	6,0
			ЕГ	71,4	22,4	6,2
		Формувальний	КГ	70,5	23,5	6,0
			ЕГ	21,4	52,4	26,2
2	Інформаційна компетентність	Констатувальний	КГ	67,4	27,5	5,1
			ЕГ	65,2	29,0	5,8
		Формувальний	КГ	67,2	27,7	5,1
			ЕГ	35,2	49,0	15,8
3	Інформаційна культура	Констатувальний	КГ	77,4	16,4	6,2
			ЕГ	76,4	17,3	6,3
		Формувальний	КГ	77,2	16,5	6,3
			ЕГ	26,4	52,3	21,3

На підставі отриманих результатів, статистично доведеної різниці, їх аналізу за критеріями, показниками та рівнями ми можемо констатувати, що вищезазначене є підставою для підтвердження високої ефективності створеної педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Підбиваючи підсумки ефективності проведеного дослідження за критеріями, показниками та рівнями, ми проаналізували результати впровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору. Отримані результати дають можливість стверджувати, що саме створення авторської педагогічної системи значно впливає на професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури та забезпечує високий рівень їхньої професійної готовності до професійної діяльності в умовах інформаційно-освітнього простору.

Список використаної літератури

1. Дмитриенко Т. И. Системный подход как основа конструирования учебного процесса в профессиональной подготовке будущих специалистов в вузе : дис.... канд. пед. наук : 13.00.08 / Дмитриенко Татьяна Ивановна. – Ставрополь, 2006. – 181 с.
2. Каньковський І. С. Педагогічна система підготовки фахівця / І. С. Каньковський // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. – Вип. 28–29. – Х. : УПА, 2010. – С. 215–221.
3. Кудрявцев А. В. Основные положения системного подхода [Электронный ресурс] / А. В. Кудрявцев. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru/article/osnovnyue-polozheniya-sistemnogo-podkhoda>
4. Лобанова Т. Д. Системний підхід у формуванні комунікативно-мовної компетенції студентів немовних вищих навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т. Д. Лобанова. – Одеса, 2009. – 29 с.
5. Магомедов Ш. А. Системный подход в конструировании содержания подготовки будущего педагога профессионального обучения: на примере специализации «Информатизация образования» : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Магомедов Шамиль Абдулмажидович. – Махачкала, 2009. – 200 с.
6. Омаров С. К. Системный подход как методологическая основа исследования проблемы качества образования [Электронный ресурс] / С. К. Омаров. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/10_NPE_2008/Pedagogica/29791.doc.htm
7. Попов В. В. Программирование учебно-исследовательской деятельности студентов на основе элементов системного подхода : дис.... канд. пед. наук : 13.00.08 / Попов Владимир Валерьевич. – Ставрополь, 2003. – 173 с.

Анотації

Проведене дослідження за критеріями, показниками та рівнями професійного розвитку показало, що впровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору має позитивні результати. Визначення теоретико-методологічних основ розробки педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору та отримані наукові дані дають можливість стверджувати, що саме створення авторської педагогічної системи значно впливає на професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури та забезпечує високий рівень їхньої професійної готовності до професійної діяльності в умовах інформаційно-освітнього простору.

Ключові слова: *аналіз результатів, експериментальна робота, професійний розвиток, майбутні вчителі фізичної культури.*

Юрий Драгнев. Анализ результатов экспериментальной работы по внедрению педагогической системы профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно-образовательного пространства. *Проведенное исследование по критериям, показателям и уровням профессионального развития показало, что внедрение педагогической системы профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно-образовательного пространства имеет положительные результаты. Определение теоретико-методологических основ разработки педагогической системы профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно-образовательного пространства и полученные научные данные дают возможность утверждать, что именно создание авторской педагогической системы значительно влияет на профессиональную подготовку будущих учителей физической культуры и обеспечивает высокий уровень их профессиональной готовности к профессиональной деятельности в условиях информационно-образовательного пространства.*

Ключевые слова: *анализ результатов, экспериментальная работа, профессиональное развитие, будущие учителя физической культуры.*

Yuriy Dragnyev. Analysis of the Results of Experimental Work on Implementation of Pedagogical System of Professional Progress of Future Physical Culture Teacher Under Conditions of Informational and Educational Domain. *The research according to criteria and level of professional development has shown that implementation of pedagogical system of professional progress of future physical culture teacher under conditions of informational and educational domain has positive results. Defining of theoretico-methodological basics of development of pedagogical system of professional progress of future physical culture teacher under conditions of informational and educational domains and received scientific resultus let us state that creation of author's prdagogical system influences professional preparation of future physical culture teachers and ensures their professional readiness for professional activity under condition of informational and educational domain.*

Key words: *results analysis, experimental work, professional progress, future physical education teachers.*